

BÀI 15

Kết quả cần đạt

- Nhớ nội dung và hiểu được ý nghĩa của năm sự việc đã diễn ra giữa hai mẹ con thầy Mạnh Tử. Hiểu cách viết gần với cách viết kí của truyện trung đại.
- Củng cố và nâng cao một bước kiến thức về tính từ đã học ở bậc Tiểu học ; nắm được khái niệm **cụm tính từ**.
- Qua bài kiểm tra tổng hợp, chứng tỏ được những kiến thức, kỹ năng đã được cung cấp, rèn luyện theo yêu cầu của môn Ngữ văn trong học kì I.

VĂN BẢN

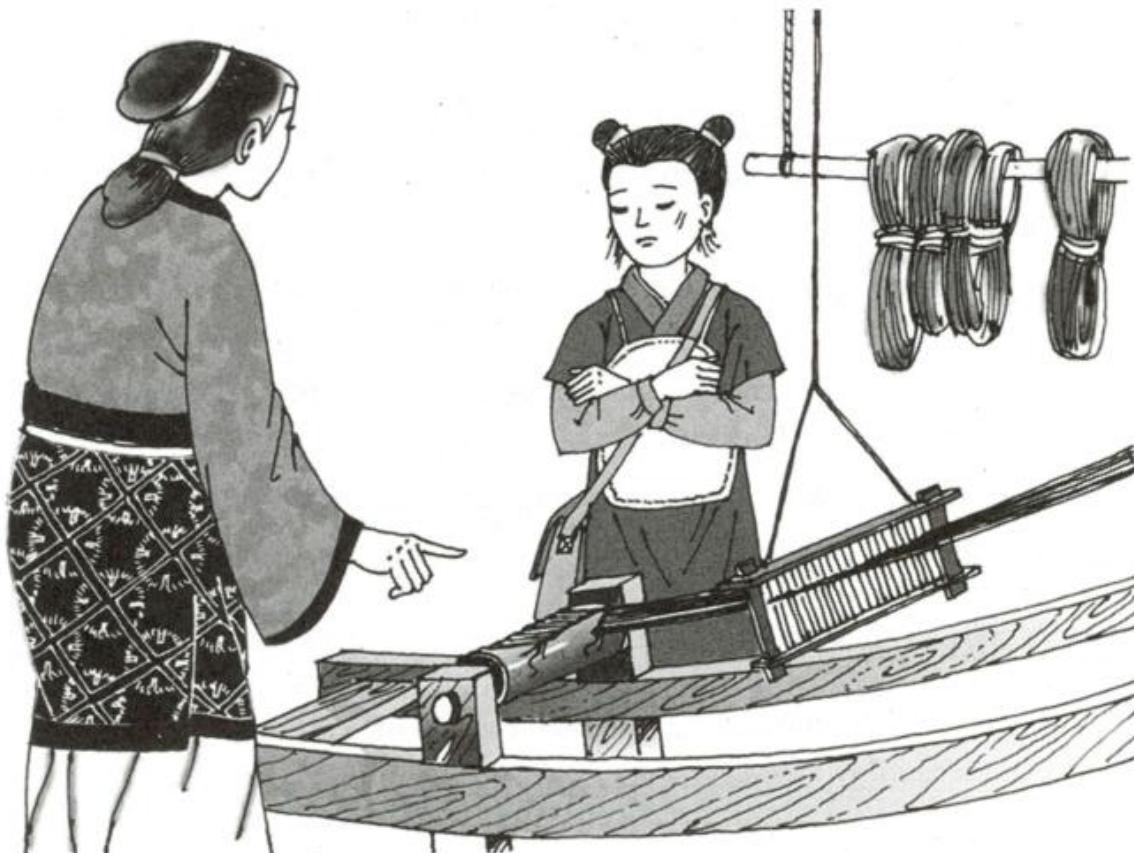
MẸ HIỀN DẠY CON⁽¹⁾

Thầy Mạnh Tử⁽²⁾, thuở nhỏ, nhà ở gần nghĩa địa⁽³⁾, thấy người đào, chôn, lăn, khóc, về nhà cũng bắt chước đào, chôn, lăn, khóc. Bà mẹ thấy thế, nói : "Chỗ này không phải chỗ con ta ở được". Rồi, dọn nhà ra gần chợ.

Thầy Mạnh Tử ở gần chợ, thấy người buôn bán điên đảo⁽⁴⁾, về nhà cũng bắt chước nô nghịch cách buôn bán điên đảo. Bà mẹ thấy thế, lại nói : "Chỗ này cũng không phải chỗ con ta ở được". Bèn dọn nhà đến ở cạnh trường học.

Thầy Mạnh Tử ở gần trường học, thấy trẻ đua nhau học tập lễ phép, cắp sách vở, về nhà cũng bắt chước học tập lễ phép, cắp sách vở. Bấy giờ bà mẹ mới vui lòng, nói : "Chỗ này là chỗ con ta ở được đây".

Một hôm, thầy Mạnh Tử thấy nhà hàng xóm giết lợn, về hỏi mẹ : "Người ta giết lợn làm gì thế ?" – Bà mẹ nói đùa : "Để cho con ăn đấy". Nói xong, bà nghĩ lại, hối rằng : "Ta nói lỡ mồm rồi ! Con ta thơ ấu⁽⁵⁾, tri thức⁽⁶⁾ mới mở mang mà ta nói dối nó, thì chẳng hoá ra ta dạy nó nói dối hay sao ?". Rồi bà đi mua thịt lợn, đem về cho con ăn thật.

Lại một hôm, thầy Mạnh Tử đang đi học, bỏ học về nhà chơi. Bà mẹ đang ngồi dệt cửi, trông thấy, liền cầm dao cắt đứt tấm vải đang dệt trên khung, mà nói rằng : "Con đang đi học mà bỏ học, thì cũng như ta đang dệt tấm vải này mà cắt đứt đi vậy".

Từ hôm đó, thầy Mạnh Tử học tập rất chuyên cần⁽⁷⁾. Rồi sau thành một bậc đại hiền⁽⁸⁾. Thế chăng là nhờ có cái công giáo dục⁽⁹⁾ quý báu của bà mẹ hay sao ?

(Theo *Cố học tinh hoa*, quyển nhất,
Ôn Như Nguyễn Văn Ngọc và Tú An Trần Lê Nhân biên dịch,
NXB Vĩnh Thịnh, Hà Nội, 1953)

Chú thích

(1) Truyện này được tuyển dịch từ sách *Liệt nữ truyện* của Trung Quốc.

(2) *Mạnh Tử*: tên là Mạnh Kha – một bậc hiền triết nổi tiếng của Trung Hoa thời Chiến quốc, được các nhà nho xưa suy tôn là Á thánh (vị thánh thứ hai) sau Khổng Tử.

(3) *Nghĩa địa* : khu đất chôn người chết , còn có cách gọi khác là *mộ địa* (*mộ* : mồ mả ; *địa* : đất).

(4) *Điên đảo* : ở đây có nghĩa là lừa đảo, lật lọng, gây ra sự đảo lộn trong trật tự và đạo đức xã hội (*điên* : nghiêng lệch ; *đảo* : lộn ngược).

(5) *Thơ áu* : ngây thơ bé dại.

(6) *Tri thức* : những hiểu biết về sự vật nói chung (*tri* : biết ; *thức* : biết, nhận biết).

(7) *Chuyên cần* : chăm chỉ làm việc (*chuyên* : chỉ làm hoặc chủ yếu làm một việc gì ; *cần* : siêng năng, chăm chỉ).

(8) *Bậc đại hiền* : người có đạo đức, hiểu biết rộng.

(9) *Giáo dục* : dạy dỗ cho nên người (*giáo* : dạy dỗ ; *đạo* : dạy dỗ, bồi dưỡng).

ĐỌC – HIỂU VĂN BẢN

1. Lập bảng tóm tắt năm *sự việc* đã diễn ra giữa mẹ con thầy Mạnh Tử (thuở nhỏ), theo mẫu sau đây :

Sự việc	Con	Mẹ
1		
2		
3		
4		
5		

2. Ý nghĩa của việc dạy con trong ba *sự việc* đầu là gì ? Trong hai *sự việc* sau là gì ? Ở hai *sự việc* sau, về ý nghĩa có gì khác so với ba *sự việc* đầu ? Hãy nêu lên tác dụng của cách dạy con của bà mẹ thầy Mạnh Tử.

3. Em hình dung bà mẹ thầy Mạnh Tử là người như thế nào ?

4. Hãy đọc lại chú thích dấu sao (★) ở bài *Con hổ có nghĩa* (tr. 143), đoạn nói về cách viết truyện trung đại, từ đó nêu nhận xét về cách viết truyện *Mẹ hiền dạy con*.

Ghi nhớ

- Bà mẹ thầy Mạnh Tử là tấm gương sáng về tình thương con và đặc biệt là về cách dạy con :
  - Tạo cho con một môi trường sống tốt đẹp ;
  - Dạy con vừa có đạo đức vừa có chí học hành ;
  - Thương con nhưng không nuông chiều, ngược lại rất kiên quyết.
- Truyện Mẹ hiến dạy con đơn giản nhưng gây được xúc động là nhờ có những chi tiết giàu ý nghĩa.
- Tục ngữ : "Gần mực thì đen, gần đèn thì sáng".

LUYỆN TẬP

1. Hãy phát biểu cảm nghĩ của em về sự việc : Bà mẹ thầy Mạnh Tử đang ngồi dệt vải trông thấy con bỏ học về nhà chơi, liền cầm dao cắt đứt tấm vải đang dệt trên khung.
2. Từ chuyện mẹ con thầy Mạnh Tử xưa, em có suy nghĩ gì về đạo làm con của mình ?
3. Có hai yếu tố Hán Việt đồng âm :
  - tử : chết
  - tử : con

Hãy cho biết các kết hợp dưới đây được sử dụng với nghĩa nào ?

công tử, tử trận, bất tử, hoàng tử, đệ tử, cảm tử.